

“ԵՐԳԵՐ ՀՈՂԻ ԵՒ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ”

Հեղինակ՝ Ա.Լ.Ն. ԳԼԵՃՅԱՆ

Թթու ազգայնամոլութեան իբր արգիւնք ամօթալի և նեղմիտ հաշիւներէ չղթայազերծուած քաղաքացիական պատերազմի բոցերէն կտրմբած Լիբանանի ստանէն է որ զեփիւռի մը պէս կը հնչէ քնարը Ալեքս Գլըճեանի, 1985ին, Թէք-նօփրէս տպարանէն լոյս աշխարհ եկած հատորի 238 էջերուն ընդմէջէն:

(Տիրող չփոթի և անապահով պայմաններուն մէջ իրենց մտքին և հոգիին ծալքերը տարերկրային յոյզերու և սիրազեղ զգացումներու ցանցին բացած գրողներ խիզախ փորձ մըն է որ կ'ընեն, անգամ մը ևս ապացուցանելով թէ արտաքին ազդակներ չեն կրնար խամրել մեր էութեան խորը կեանք առնող յազուաներու գունազեղ շափրակները, որոնք նիւթէն ու անոր սոսկէն ու կարծրութենէն ծագում առնող արուեստական աղէտներուն առջև գիտեն ոչ միայն դիմանալ և աւելի ալլա ուսանալ և փաստը տալ աննիւթին գերակայութեան: Ի վերջոյ, զազոնիք չէ արուեստին աղբսը աննիւթին՝ այսինքն հոգիին հետ, ի հեճուկս նիւթին, այսինքն գիտութեան ու անոր սխալ կիրարկումէն ծնունդ առնող բոլոր ժխտական ու կործանարար երևոյթներուն:

Ե՞րբ է որ սուրին սպառնալիքն ու թնդանօթին հոնգիւնը կրցած են կասեցնել թափը Հայուն ստեղծարար մտքին ու գրչին):

Կարճ այս գրութեան այսքան երկար մուտքէն (յառաջաբանէն՝ եթէ կ'ուզէք) ետք, մեր մտքին աչքերը դարձնենք խնդրոյ առարկայ հատորին, որ կը բաղկանայ երկու մասերէ՝ «Պատմութիւն և արձակ» Զանց կ'ընենք խօսիլ երկրորդին մասին, քանի որ այդ էջերը (թիւով 90) չեն պատկանիր Հայ Գրականութեան:

Հաւանաբար մեծ ըլլալ զարմանքը ընթերցողին, երբ յայտնենք թէ Գլըճեան, որուն կեանքի տարիներուն թիւը կը կենայ ընդմէջ 80ին և 90ին (ծնած է Զորք Մարզպանի (Մարգուանի) Օճախը գիւղը), վաղ երիտասարդութեան հաստատուած է Ամերիկա, ուր լոյս ընծայած է իր առա-

ջին քերթողագիրքը կէս դար առաջ և անկէ ետք Բ. Նուրիկեանի հիմնած «Նոր Գիր»-ի էջերէն խօսած է Հայ գրասէր հասարակութեան:

Վերեւի մեր ըսածները կը պահեն իրենց ոյժն ու արժէքը, քանի որ ուշագրաւ երեւոյթ մը կը մատնանշեն մեր հանրային կեանքին մէջ և ոչինչ կը կորսնցնեն իրենց թարմութենէն, թէ իսկ աղբս մը չունենան գրախօսուող հատորին հետ: Այլ ողբերգութիւն, երբ համագոյքի ամենէն հարուստ երկրի քաղաքացին կը դիմէ փոքր ու արկածահար երկրի մը, հանրութեան մատչելի դարձնելու համար իր մտքի ու հոգիի ճիգերուն ու ոգորումներուն արգասիքը:

Թիւով վաթսուեակեց առաջադիւան իր կտորներէն որեւէ մէկը արտագրելու կամ վերլուծելու սե ու ամուլ աշխատանքը կը խնայեմ ևս ինծի: Բաւերը անթերի քով քովի շարելու չափ իր լեզուն սորված ունէ Հայ պիտի կրնար տալ իր տուածը, եթէ երբեք ունենար առիթն ու արտագրութիւնը իր խոհերն ու զգայնութիւնները դասաւորելու (չեմ ըսեր յղկելու կամ գունաւորելու) ու միամիտ հաւատքը՝ ընթերցողներ որսալու:

Կը բաւականանանք հատորէն արտագրելով պատահաբար քաղուած ինքնահնար (չըսելու համար այլանդակ կամ անճոռնի) քանի մը բառեր. արեւակաղձ էջ 54, Բախուր էջ 55, ճողած էջ 63:

Կ'ընդունինք թէ գերեզմանի դահանգադին խորհուրդէն բռնուած քերթողը ունենայ իրաւունքը յաւերժացած տեսնելու իր անունն ու յիշատակը: Բայց կը խորհինք թէ այդ յիշատակը պիտի ըլլար աւելի պայծառ ու անթաւամ, եթէ հեղինակը իր չունեցած մատուր գանձին փոխարէն իր նիւթական գանձը ծառայեցնէր այդ նպատակին: Աւելի բաց խօսելով, եթէ մեկնասը դառնար գրական իրաւ (գործածելով Օշականի սիրած բառը) արժէքով հատորի մը հրատարակութեան կամ հոգար կրթութեան համալսարանական օժտուած ուսանողի մը:

Նկատի առած իր տարիքը՝ ոչինչ կրնանք մաղթել Պր. Գլըճեանին:

Գ. ՃԱՐՏԱՐ